

Mõtisklemiseks ja võimalust mööda argipäevas kasutamiseks.

E.-S. Sarv

I. Suhetes lapse ja klassiga.

I.1. Iga laps on armastust, lugupidamist ja tähelepanu vääriv sellisena, nagu ta on. Nii vaimset andekas kui vaimsete puuetega laps väärib kasvataja kogu hingejõdu.

I.2. Iga lapse iga mõte, soov, küsimus, tunne on tähelepanu vääriv.

I.3. Laps peab nii kodus kui koolis olema kaitstud nii füüsiliselt kui vaimset. Turvatunde loomiseks

- kujunda ruumid nii, et neis oleks mõnus olla - mahedad, lapse eale sobivad värvid, naturaalsed materjalid, võimalikult vähe teravaid ja täisnurki algklassides;
- kodus ja kooliski olgu lapsel võimalus soovi korral puhata, ta võib ju end halvasti tunda, olla haiglane või lihtsalt väsinud;
- lapsel peaks olema võimalus teistest lühemaks ajaks eralduda - samuti vabalt väljuda tualetti, jooma - keegi meist, täiskasvanuist, ei taluks, kui peaksime iga oma elementaarse vajaduse rahuldamiseks kätt tõstes kümnete silmapaaride tähelepanu tajudes luba paluma;
- psüühilise turvatunde oluliseks osaks on lapse kaitstus solvava, alandava sõna ja teo eest. LAPS EI OLE PAHA, ebaõnnestunud võib olla üks konkreetne tegu, mõni töö,
- iga laps on hea sellisena, nagu ta on, üks pole parem teisest - lapsi ei tohiks võrrelda ei nende omaduste ega tegevuse tulemuste põhjal.

I.4. Igal lapsel on õigus kasvataja tähelepanule.

- Koolis peaks püüdma tervitada hommikul kõiki oma klassi lapsi kättpidi, - see annab nii palju teada igaihe tervisest, tujust ja loob vahetu sideme kasvataja ja lapse vahel. Kodus on selliseks kontaktiallikaks memme hommikumusi, mis meie hingelt urbaniseerunud peredes sageli päris tundmatukis on muutunud.
- õhtul oleks hea mõttes korraks peatuda oma lastel või kasvandikel, eriti neil, kellega või kellel raskusi on, ning püüda südamest näha nende häid omadusi ja tegusid.

I.5. Iga päev, iga koolitund peaks pakkuma midagi hingelähedast igale lapsele. Oma tegevust kavandades püüa kasvatajana näha ette midagi igale temperamendile. See, mis pakub põnevust koleerikule, on sageli vastuvõetamatu, hirmutav melanhoolikule. Erinevad tegevused, temperamendipärased lõigud jutustuses, erinevad tunni rütmid ja muinasjututegelased või õpitavad loomadki häälestavad enesele erinevaid lapsi.

I.6. Püüa luua kindel päeva, nädala, aasta rütm, koolis ka tunni rütm. Rahulik-pühalik hommikusalm, lõunasalm enne sööki, tunni ja päeva rahuliku lõpetamise moodus, aga ka kodune õhtujutt - kõigil on lapse kujunemisel ja seda saatva õhkkonna kujundamisel oma koht. Aastapähid loovad sideme looduse rütmidega ja üldinimlike hingeväärtustega.

I.7. Kasvatus ja õpetus ei seisne ainult sõnas ja kirjatahes. "Õpetus on see iva", mida saab edasi anda nii joonistamise-maalimise, voolimise, laulmise ja pillimängu, rütmi ja liikumisega, olgu siis tegu emakeele, loodusõpetuse, matemaatika või mistahes muu ainega. Laps elab ja tajub tervikuna ning hinge ja tunde kaudu omandatu on püsivaim.

II. Suhtes enese kui kasvatajaga ja kolleegidega.

II.1. Kasvataja parim õpetaja on arenev laps. Jälgi, vaatlle oma kasvandikke, nii saad teada, mis neile hea on. Mõista last kui inimest, kes areneb.

II.2. Kasvataja on lapsele inimlikkuse ja kultuuri esindaja.

II.3. Kasvatus on kunst. Reeglid ja eeskirjad kehtivad siin vaid sedavõrd, nagu maalikunstnikule kuuluvad ära värvide segamise ja kompositsiooni oskused. Suurema paindlikkuse kasvatamises-petamises, suurema tundlikkuse lapse loomuse tajumisel saavutad arendades eneses kunstioskuseid.

II.4. Püüa jälgida end kasvatajana, anda enesele aru tehtud vigadest ja neid mitte korrata. Püüa saavutada

- selge diktsioon, rahulik knemanee, vaikne meeldiv hääli;
- heatahtlikult nudlik hoiak;
- pidev seesmine suundumus positiivsele oma kasvandikus;
- et ükski vajalik asi ei jääks tegemata ebamugavusest, laiskusest - ei matk, käsitöö, voolimine, emal õhtujutu jutustamine, õpetajal lapse kodu külastamine.

II.5. Õpetajana õpi õpetama nii paljusid aineid kui vähegi vimalik. Sa suudad täiuslikumalt teostada oma kasvatajamissiooni õpetades ise ja õppides ise nii emakeelt, matemaatikat, käsitööd kui kõike muud. Kord koolieas, nooruses, oled ju nii paljut osanud. Too julgesti enesega klassi oma kiindumused ja hovid. Lapsevanemana lase lapsel osa saada oma huvidest, osa võtta töödest.

II.6. Õpetajana püüa luua positiivne koostöö kolleegidega -mitte laste, õpetajate, vanemate kritiseerimisena vaid ühistee loomisena parima tulemuse saavutamiseks kasvatuses.

Klassijuhatajana püüa koondada oma klassi õpetajad enese ümber. Ehk aitab "kellaviietee" kord nädalas, kuus? Seal saab leida positiivseid ühislahendusi rasketele probleemidele, avastada head nii kolleegis kui kasvandikus, luua kooskõlaline orkester klassi õpetajatest. Vanemana püüa luua lapse ümber esimestest päevadest alates heasoovlik, moraalselt väärtuslik aatmosfäär.

Lapse tulevane tervis, elujõud ja eluülesande täitmise edu oleneb koduse õhkkonna harmoonilisusest, kõlbelisusest, lapse loomuliku arengu arvestamisest.

II.7. Õpetajana püüa leida kompromissivõimalusi programmiga

- õpeta vähem, aga selgeks, õpeta mitmel moel, et jõuda iga lapseni. Kasvatajana arvesta laste erinevusi ning püüa end harjutada iga tegevuse juures nägema selle kohasust ja mju erinevatele lastele. Laste "paha käitumine" koolis ja kodused tülid on sageli selle tulemus, et erinevad vajadused ja võimed ei leia enesekohast rakendust. Värvitule "keskmisele", tegelikkuses mitteeksisteerivale "normile" seatud keskkond ei sobi kellelegi tegelikkuses.

II.8. Kasvatuse kuldreeglid on:

- kõik, mida ütled või teed, olgu tõde;
- kõik, mida ütled või teed, olgu tehtud korralikult, hingesoojusega;
- ole avatud kõige maailmas toimuva suhtes, aktiivne suhe maailma on aluseks loomingulisusele kasvatuses ja õpetuses.

- püüa last näha, tunnetada kui tervikut, kelle keha, hinge ja vaimu siduvaid niite tuleb käsitseda oskuslikult ja kahjustamata. Ühegi sõna või tegevusega ära kahjusta last.

II.9. Enesekasvatus ja enesearendus - need on kasvataja-õpetaja tegevuses edu pandiks. Kõike on võimalik õppida tegema, kõike on võimalik õppida tegema paremini. Eksimused kasvatuses on küll raskesti parandatavad, aga nende korrigeerimise aluseks saab olla vaid kasvataja siiras püüe teha head lapsele.

III. Õpetaja, kasvataja suhtes lapsevanematega.

III.1. Teil on ühine missioon - aidata väikesel inimesel areneda elujõuliseks täiskasvanuks, heaks inimeseks, kes on väärikas kodanik nii homme, aasta kui ka neljakümne aasta pärast.

III.2. Lähtuge alati positiivsest lapses, tema kodus, vanemates, kasvatajates. Uskuge heasse lapses. Kasvatusraskused olgu neljasilmajutt, mis lõpeb ühise tegevuskavaga.

III.3. Õpetaja, kasvataja, lapsevanemate koostöö on edukas, kui ühised sihid on selged, kui ühiselt kõneldakse ja tehakse head, vajalikku (ühised õppused, peod, majandusmurede lahendamine, matkad jms).

III.4. Pole sugugi liigne vaev anda igale vanemale kevadel tema lapse kirjalik iseloomustus - arengukirje koos suunitlusega järgmiseks aastaks. Sel moel õpitakse last paremini, tervikuna nägema-tundma, süvenetakse tema olemusse.

III.5. Lapsevanem, eriti üksikvanem, tundku õpetajas liitlast. Õpetaja tundku liitlast vanemais. Selleks on eelkõige vajalik vastastikune lugupidamine, delikaatsus. Ühine lugupidamine lapse vastu.